

23 oktober 2022 (30ste zondag door het jaar)

Francis Akkara o.p.

Maar de tollenaar bleef op een afstand en wilde zelfs zijn ogen niet opheffen naar de hemel

Heb je ooit het gevoel gehad dat je het beter hebt dan andere mensen? Heb je je ooit misplaatst gevoeld in een groep omdat je dacht dat niemand daar jouw waarden, ervaringen deelde? Heb je je ooit beter gevoeld dan andere mensen, omdat je meer succes hebt in het leven?

Als je op één van de bovenstaande vragen "ja" hebt geantwoord, dan lijdt je misschien aan het farizeïsch syndroom. Dat wil zeggen dat je last hebt van een opgeblazen gevoel van eigenbelang. In dat geval kan Gods genade jou niet bereiken. Het evangelieverhaal van vandaag leert ons om tijdens het bidden onze afhankelijkheid van God in gedachten te houden

De gebedsstijlen van de Farizeeër en de tollenaar verschillen radicaal in dit evangelie. De Farizeeër ging naar binnen en bad zelfbewust vanuit "zijn positie". Waarom zegt Jezus dat het gebed van de Farizeeër niet aanvaard werd? Het lijkt gepast dat hij God – en zichzelf – prijst voor de vele goede daden die hij heeft verricht en voor de vele religieuze rituelen die hij trouw vervulde. Maar hij gaat in de fout als hij zijn naaste, de tollenaar, veroordeelt en wanneer hij van het gebed een show van superioriteit maakt. Hij vergist zich door zichzelf als een heilige te

beschouwen en de spot te drijven met het geloof van iemand die hij minder vroom acht dan zichzelf.

Het Aramees woord "prisayya" betekent "afgescheidenen" en is de oorsprong van de term "Farizeeër". Maar in de loop der jaren werd dit gevoel van apartheid naar een ander niveau getild. De Farizeeërs zagen zich verheven boven het volk. Zij daar boven, het volk daar beneden. Dit kan leiden tot een afgesneden communicatie met God, waarbij hun superioriteitsgevoel Gods genade onbelangrijk acht.

Een Farizeeër werd algemeen beschouwd als een uitstekend voorbeeld van iemand die regelmatig bad. Maar Jezus gebruikte in de gelijkenis de tollenaar als voorbeeld van iemand die op de juiste manier bad.

Medewerkers van de Romeinse overheid en tollenaars profiteerden meestal van een systeem dat hen in staat stelde zich te verrijken door naast de wettelijk verplichte betalingen ook heffingen en boetes te innen. Zij waren niet populair, maar toch gebruikt Jezus een tollenaar om het belang van de houding van nederigheid voor God, bij het bidden, te illustreren. Als wij vol zijn van onszelf, kan Gods genade ons niet bereiken.

Misschien heb je ook gemerkt dat de tollenaar te veel in gebed was verzonken om zich iets aan te trekken van het superioriteitsgevoel van de farizeeër. "God heb medelijden met mij, een zondaar", was het korte en zoete gebed dat hij bad. Ik herinner me dat tijdens één van onze lessen theologie een professor naar het bord liep, een stuk krijt pakte, een punt op het bord tekende en ons vroeg dat punt heel nauwkeurig te observeren. Na een paar seconden pakte hij het krijt en begon van de ene naar de andere kant op het bord te krabbelen tot bijna het hele bord wit was. Toen legde hij het krijtje neer, keek ons aan en vroeg ons het punt aan te wijzen dat hij eerder had gemaakt. Niemand van ons kon het aanwijzen, omdat we zo waren opgegaan in het gekrabbel van de professor en het punt uit het oog waren verloren.

Beste broeders en zusters, ik denk dat onze gebedsrelatie met God soms is als dat punt op het bord. Zo duidelijk en helder bij de start maar bedreigd door de krabbels of afleidingen van het leven zodat het moeilijk wordt om het punt te behouden van onze aanvankelijk gevestigde relatie met God.

In het verhaal stond de tollenaar achteraan, maar rechtop. Hij liet zich niet intimideren door de opschepperij van de Farizeeër. Integendeel, hij hield zijn geest op God gericht en zijn hart nederig, en Jezus zegt dat God reageerde door hem vrede en vergeving te schenken.

Paus Johannes Paulus II heeft ons er vaak aan herinnerd dat wanneer we God uit het oog verliezen, we de leegte met onszelf vullen, en al snel zijn we dan allemaal een god op onszelf, die zelf beslist over goed en kwaad. Een mens kan nu zijn wereld scheppen, maar wiens werkelijkheid zal dan overheersen?

Beste vrienden, niemand kan gunsten kopen bij de Almachtige. Ook goede werken of het strikt naleven van religieuze voorschriften zoals tienden geven en vasten volstaan niet om Zijn goedkeuring te krijgen of indruk op Hem te maken.

Religieuze superioriteit leidt tot een ernstige vorm van arrogantie. Men kan terecht trots zijn op zichzelf voor wat men bereikt heeft. Gods barmhartigheid staat echter in schril contrast met de hoogmoed van de Farizeeën, die anderen beoordelen en minachten. Het is belangrijk te onthouden dat de Farizeeër eerder tot zichzelf bad dan tot God.

De gebeden van hen die God graag dienen en de gebeden van hen die bescheiden zijn van hart, worden beide door God verhoord en beantwoord. De Farizeeër bezocht de tempel, maar gaf niet aan dat hij behoefte had aan goddelijke tussenkomst. De tollenaar daarentegen smeekte God om genade, omdat hij zich ten volle bewust was van zijn zwakheid.

De evaluatie van beide gebedshoudingen door Jezus is duidelijk. Wie zichzelf verheft zal vernederd, wie zichzelf vernederd zal verheven worden. Een boodschap om mee te nemen. Amen.